

JUNI 2018 - NR. 119

**TEMA: BETYDNINGSFULDE HAVER.
FREDET, MEN IKKE REDDET.**

LANDSFORENINGEN FOR BYGNINGS- OG LANDSKABSKULTUR

by &
land

ISSN: 1399-7696
Oplag: 5.500

By & Land udgives af:
Landsforeningen for Bygnings-
og Landskabskultur
Borgergade 111
1300 København K
Tlf. 70 22 12 99
Telefontid: tirsdag - fredag 11.00 - 15.00
mail@bygoland.dk
www.byogland.dk
Bank: Reg. nr. 3121, konto 5095700

Redaktion:
Helge Torm (ansvarshavende)
Munkevænget 2, II th., 4180 Sorø
Tlf. 57 82 20 15 / 29 93 18 91
redaktoren@bygoland.dk

Layout: Andreas Kjærgaard / A
Tryk: Jørn Thomsen / ELBO A/S

Dette temanummer udgives med støtte
fra Uddannelses- og Forskningsministeri-
ets Udlofningsmidler.

Næste nummer (nr. 120), udkommer me-
dio september 2018. Bidrag skal være re-
daktøren i hænde senest 1. august.

Annoncer kan tegnes ved henvendelse til
Landsforeningens sekretariat på tlf. 70 22
12 99. Priser, rabatter og formater kan fin-
des på www.byogland.dk.

Artikler eller uddrag heraf må kun anvendes
med kildeangivelse og efter aftale
med Landsforeningen. Navne og adres-
ser på medlemmerne af Landsforenin-
gens bestyrelse kan findes på www.byogland.dk

3 LEDER

AF KAREN MARGRETHE OLSEN

4 "BETYDNINGSFULDE HAVER" OG BEHOVET FOR KLASSIFICERING

AF KIRSTEN LUND-ANDERSEN

8 HVAD GØR EN HAVE BETYDNINGS- FULD? KRITERIER FOR VURDERING

AF FLEMMING AALUND

12 KATEGORISERING AF BETYDNINGSFULDE HAVER

AF SUSANNE GULDAGER

16 TI BETYDNINGSFULDE HAVER: MOSEBY PRÆSTEGÅRDHAVE, BALDESBÆK HAVE OG LYSTANLÆG, STRANDGADE 30, MINDEPARKEN I HERNING, SKANSEBAKKEN OG -KIRKEGÅRDEN, MARIENLYST HAVE, N. G. BRANDTS HAVE, SJØLUNDSPARKEN, SØNDRSKOV FOLKEHAVE, TÅSINGE PLADS

26 FREDET MEN IKKE REDDET - FOR FÅ BEFØJELSER OG RESURSER

AF HELGE TORM OG TORBEN LINDEGAARD JENSEN

31 SÆT BETYDNINGSFULDE HAVER PÅ PROGRAMMET

AF NANNA UHRBRAND

32 BOGANMELDELSER

BETYDNINGSFULDE HAVER SKAL HAVE OPMÆRKSOMHED

Af Karen Margrethe Olsen, landsformand

Have- og landskabskunsten får desværre ofte mindre opmærksomhed end bygningskunsten, skønt begge dele er lige betydningsfulde. Landsforeningen vil arbejde for at synliggøre den grønne del af vores kulturarv langt mere, end det hidtil har været tilfældet, idet vi mener, at de havekunstneriske og arkitektonisk bearbejdede haver og landskaber også skal fremhæves og respekteres i planlægningen af vore byer og landskaber.

Betydningsfulde haver skal i denne sammenhæng forstås bredt og dækker mange kategorier af grønne områder lige fra private haver, byparker og andre grønne anlæg til institutionshaver, kolonihaver, kirkegårde etc.

Fællestrækket for de betydningsfulde haver er, at de er menneskeskabte, tildannede og kultiverede. De rummer kulturhistoriske og arkitektoniske træk. Det er derfor, de er betydningsfulde og beriger vores byer og landskaber på en helt særlig måde. Derfor skal vi give dem opmærksomhed og passe på dem.

Der findes mange fine haver, parker eller grønne anlæg, som måske ikke er fredningsværdige, men som ikke desto mindre er kulturhistorisk og arkitektonisk betydningsfulde og derfor er af stor værdi. De ligger rundt i hele landet og er til glæde og inspiration for alle. Det er her, vi kan lide at færdes. Tiden er inde til at rette opmærksomheden mod disse haver og anlæg.

Landsforeningen præsenterer derfor i dette temanummer af By & Land en række eksempler på betydningsfulde haver ud fra en præcisering af definition, kriterier og kategorisering, som kan hjælpe med at forklare og begrunde havernes særlige kvaliteter.

Vi skal have mange flere af vore haver, parker og grønne områder beskyttet imod ødelæggelse eller overgreb. Her er det vigtigt, at vi som brugere og ejere er opmærksomme, men også kommunernes bevågenhed er nødvendig. Det sker allerede i et vist omfang i forbindelse med byplanlægning og lokalplanlægning, men slet ikke i tilstrækkeligt omfang.

De grønne områder og haver skal registreres og værdisættes for således, på længere sigt, at kunne indgå i lokalplanerne på lige fod med de bevaringsværdige bygninger og kulturmiljøer. Overgreb eller ødelæggelse af sådanne grønne områder skal ikke kunne ske uden videre.

Landsforeningen vil derfor arbejde på, at der etableres et instrument og kriterier til registrering af haver og grønne rum. Målsætningen er, at vi alle, og dermed også kommunerne, tager det grønne til sig som et emne, der

også har brug for beskyttelse og opmærksomhed på lige fod med bygninger og kulturmiljøer.

Som nævnt kan en række love allerede bringes i anvendelse, men mulighederne ligger ikke kun i lovgivningen. Vi ved alle, at det er det lange, seje træk, som tæller, og at lokalplaner kan ændres, hvis bestemmelser står i vejen for byggeprojekter og såkaldt udvikling.

Landsforeningen vil, med dette blad, opfordre alle lokalforeninger og andre haveinteresserede til at fremsende forslag til haver, som vurderes til at rumme historiske og arkitektoniske kvaliteter. På den måde er det forhåbentligt muligt at få større kendskab til den store mængde af betydningsfulde haver, der findes rundt i alle dele af Danmark, og som repræsenterer en stor mangfoldighed af forskellige typer af haver og anlæg.

Det lokale, folkelige engagement er meget vigtigt, men engagementet får kun rigtig betydning, hvis det bruges til at vække og styrke den politiske interesse og dermed gennem kommunale tiltag sikre og formidle forståelsen for det særpræg og de kulturhistoriske, grønne værdier, som de fleste af vore købstæder og andre byer rummer, og som er af afgørende betydning for deres identitet og tiltrækningskraft, men som også på det almene menneskelige plan er vigtige i hverdagen, fordi vi har brug for rekreative åndehuller, hvor vi bor, og hvor vi arbejder eller færdes.

Landsforeningen sætter i første omgang fokus på de betydningsfulde haver med dette nummer af By & Land, hvor vi også opfordrer lokalforeningerne til at fejre Arkitektens Dag i år med fokus på netop de betydningsfulde haver, begrundet i deres betydning for livet i byerne og på landet og i deres historiske værdier.

Næste skridt fra vores side vil gå ud på at forsøge at tilvejebringe fondsmidler til yderligere formidling og registrering.

